

politiske system på Færøerne. Og færøske politikere har også brugt det som modargument, at de ingen informationer fik om den økonomiske tilstand i øernes pengeinstitutter.

Det er et historisk faktum, at der fandt et møde sted i København den 4. oktober 1992, hvor det blev erkendt, at de færøske banker led af store kapitalbehov. En inspektion tidligere om efteråret havde afsløret dette. De færøske toppolitikere, på daværende tidspunkt Atli P. Dam og Jógvan Sundstein, blev tilkaldt samme aften for at skulle stå skoleret i København morgenen efter. Da de ikke var præsenteret for Finanstilsynets materiale i sagen, var de dårligt forberedte og ankom til den danske hovedstad uden embedsmænd og rådgivning. 2 dage senere krakke de Færøerne både økonomisk og politisk. Og lige fra den 6. oktober 1992 og frem til bankaftalen, der blev underskrevet, var Færøerne i realiteten sat under administration, dansk administration.

Den tragiske side af historien efter krakket kender vi alle sammen: redningen af Sjóvinnubanken og Færøbanken, stranguleringen af Fossbanken, 7.000 mennesker, der tager flugten ud af landet osv. osv.

Dette er fortid, men vi bør og skal tage ved lære af den. Selvstyrelandsstyret, der sad ved magten fra 1998 til 2004, fik forhandlet bankagen på plads med den danske regering. Aftalen blev underskrevet den 10. juni i 1998, og en pasus i denne berømte aftale lyder således:

»Den Kongelige Bankkommissær (økonomiministeren) vil underrette om og drøfte udviklingen i den finansielle sektor og de finansielle markeder med den repræsentant for Landsstyret, der omtales i lov om pengesedler m.v. på Færøerne. Den Kongelige Bankkommissær og Danmarks Nationalbank vil endvidere løbende underrette landsstyret om den penge- og valutamæssige udvikling. Den danske regering og Færøernes landsstyre er enige om, at ansvaret for den økonomiske politik på Færøerne, herunder for fremtidige lånoptagelser og garantistillelser inden for de rammer, som følger af hjemmestyreløven, ligger hos landsstyret. Hermed er samtlige begrænsninger i landsstyrets lånoptagelser og garantistillelser bortfaldet.«

Kl. 18.15

På Færøerne blev denne del af aftalen fortolket således, at færøske myndigheder nu ville få de samme informationer om situationen i de færøske pengeinstitutter som danske myndigheder. Efter alt at dømme har modparten ikke tol-

ket aftalen på samme måde. I hvert fald sagde landsstyremedlemmet gennem 6 år for finanser og økonomi, Karsten Hansen, til ugeavisen Fregnrir den 21. februar 2003:

»Finanstilsynet har flere gange givet os den klare besked, at tilsynet ikke har hjemmel til at orientere Færøernes landsstyre om udviklingen i færøske pengeinstitutter.«

Videre siger han:

»Forskellige institutioner i Danmark ligger inde med oplysninger, som de har fået i henhold til loven, om situationen i de færøske pengeinstitutter. Men de har ikke meget at bruge oplysningerne til. Til gengæld kan der være tale om oplysninger, som det er helt nødvendigt at vi får i god tid. Sandheden er desværre, at jeg som færøsk finansminister ikke ville få fuld indsigt i en eventuel bankkrise, førend det var for sent, eller måske når nøglen var drejet om. I denne henseende er der ikke meget, der har ændret sig siden 1992.«

Situation er den samme i dag i dag, 11-12 år efter kollapset i den færøske økonomi. I et svar til undertegnede fra den 12. marts 2003 siger økonomi- og erhvervsministeren bl.a., at Finanstilsynets virksomhed ifølge § 73 i lov om finansiell virksomhed er tavshedsbelagt. Derudover blev det oplyst, at den samme paragraf har baggrund i EF-direktiver på det finansielle område, og at bestemmelsen ikke giver mulighed for generelt at videregive oplysninger om specifikke institutter til det færøske landsstyre.

Nu er det færøske bankvæsen undergivet dansk lovgivning på området, men Færøerne står uden for det europæiske samvælde, så argumentationen med EF-direktivet holder ikke vand. Den meget besungne jævnbyrdighed mellem tre ligestillede dele af det danske rige bliver i den grad torpederet, da landsstyrene i Tórshavn og Nuuk ikke kan komme i besiddelse af informationerne om en så vigtig del af samfundsøkonomien, som banker, sparekasser og andre institutter af lignende art er.

Meget har ændret sig siden indførelsen af hjemmestyret, og i dag må man sige, at landsstyrene indtager en lignende position i de respektive samfund, som den danske regering gør i Danmark. Således som det færøske samfund er skruet sammen i dag, må det betragtes som en nødvendighed, at den lokale finansminister har fingeren på pulsen, også vedrørende finansinstitutterne. Det er i hvert fald læren fra 1992.

Nu er det en kendt sag, at selvstyrelandsstyret, der gik af den 3. februar i år, havde et møde